

Skodborghuse

Hvad er det
Hvornår er det opstået
Hvem har opført det
Hvordan har man levet

Hvor er det
Hvordan er det opstået
Hvornår er det bygget
Hvem bor der nu

**Var de første beboere fattige folk,
der levede på heden og boede i jordhuler?**

Min hensigt med dette skrift er dels at sætte på skrift hvad jeg har samlet af viden om Skodborg Huse, og dels et lille bidrag til samtidshistorien ud fra hvad jeg, i efterhånden et langt liv, har samlet af erindringer fra daglig livet i Skodborghuse og omegn.

Navnet Skodborghuse findes som lokalitet på meget gamle kort her i nærheden af Galgehøjene ved Oldtidsvejen i Skodborg Herred, ligesom det optræder flere steder i historiske kilder tilbage fra 1400 - 1600 tallet.

Jeg har ikke kunnet finde entydigt svar på de indledende spørgsmål.

Jeg er født og opvokset her på ejendommen Højgaard, hvis navn oprindelige var Højbjerg Hedehus, fordi den er udstykket som et lille hede lod, matrikel 10b, fra gården Højbjerg.

Fotoet af gravhøjen til venstre og Højgaard til højre er fra Geopark Vestjylland, der har udpeget området som kulturarvs areal.

Mine forældre, bedsteforældre og oldeforældre, og deres afkom, har boet og levet i glæde og sorg her i den mere ydmyge del af sognet, langt væk fra de bonede gulve, men til gengæld kun få skridt fra en af egnens største gravhøje og mindesmærker hvor formentlig mange af dem der har levet deres liv på stedet her før os, er begravet.

Geopark Vestjylland skriver om Skodborghuse:

Lokaliteten omfatter en ca. 800 meter lang strækning ved Skodborg Huse, vest for Kilen og umiddelbart nord for Klosterheden.

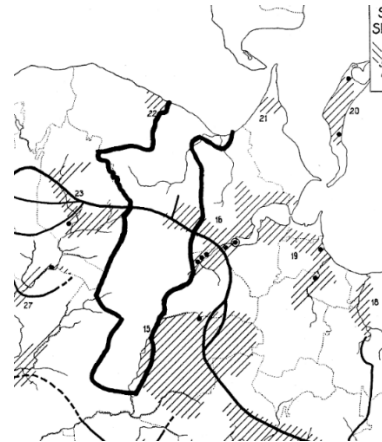
Hovedopholdslinjen, som kan følges fra kystprofilet, ved Bovbjerg og videre mod øst, udgør grænsen mellem to markant forskellige landskabstyper.

Link: <https://www.geoparkvestjylland.dk/danmark/4-skodborg-huse>

Den lodrette figur er Gudum sogn. Det var sidste istid der formede morænelandskabet mod nord og hede sletterne mod syd.

Stregen fra venstre mod højre er interessant, for langs denne linje ligger de mange gravhøje som har lagt i en ubrudt række fra Vesterhavet til Viborg.

Billedet viser Gudum sogn med israndslinjen lige tværs gennem. Skodborg huse ligger på Oldtidsvejen, dvs midt i sognet og midt i billedet.

Bogen om Oldtidsvejen blev udgivet af Ringkøbing amt 1989.

Denne færdselsåre, Oldtidsvejen, forløb fra udløbet af vandløbet Dybå i vest, og til Viborg. Den var lige så befærdet, som den mere kendte nord syd gående hærvej fra Viborg til grænsen.

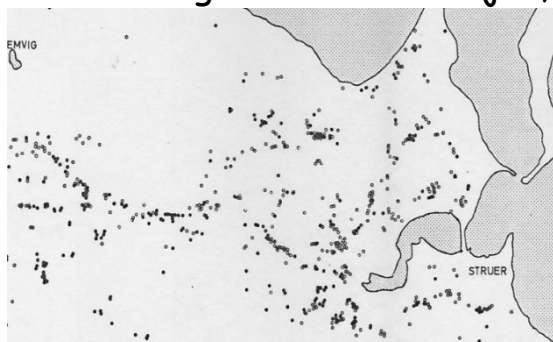
Gravhøjene lå tæt langs Oldtidsvejen. Lærde folk diskuterer, hvad kom først. Gravhøjene eller oldtidsvejen. Fakta er nok, at de begge følger israndslinjen fra sidste istid.

Syd for israndslinjen løber vandløbene mod syd til Nissum fjord, medens vandløbene nord for linjen, med en enkelt undtagelse, løber mod nord til Limfjorden.

Hvis man følger denne linje, skulle man kunne gå tørskoet fra Vesterhavet til Viborg - hvad jeg dog ikke har efterprøvet.

De markant største af gravhøjene var tillige sigtepunkter for vejfarende. Øst for Galgehøjene er næste sigtepunkt Kobbelhøjene i Resen sogn og mod vest var det fæstnings volden Rammedige i Ramme.

Side fra bogen om oldtidsvejen, der her viser antallet af

gravhøje. Hver lille prik er en gravhøj.

Det ses tydeligt i nederste del af billedet, hvor de mange gravhøje, der markerer hvor Oldtidsvejen, har forløbet.

I Gudum sogn er der ifølge bogen om Oldtidsvejen registrerede 82 gravhøje og 38 sløjfede.

På side 29 i bogen er omtalt, at der i en gravhøj, der ligger i en lille skov, er fundet stenbelægning med delvis brændte knogler. Det fremgår af præsteindberetninger 1625 - 1642. Det drejer sig om den lille skov, der er beliggende mellem nuværende Klosterhedevej 30 og Klosterhedevej 32.

I en overpløjet gravhøj 50 m nord for Højgård, hvor vi bor, fandt min lillebror, omkring år 1950, en sådan stenbelægning på ca. 60 gange 160 cm. med delvis brændte knogle stumper. De lå i 50 - 60 cm dybde.

Det var Gudum lægen Freddy Kermit Christensen, der var meget arkæologisk interesseret, som min far tilkaldte. Lægen konstaterede, at der var tale om knogler stumper fra et menneske.

Beliggenheden ca. 50 meter fra en af de store Galgehøje giver det tanker om det kunne være knogler fra en person, der først var blevet hængt og derefter brændt? Ovenikøbet har han måske hængt så længe i galgen at, han selv faldt ned - vist en almindelig måde at gøre det på dengang.

Når vi her hos os har tre store galgehøje indenfor en radius af 60 - 100 meter, hvor der er mennesker, der er blevet aflivet ved hængning, er det vel ikke så underligt, at når vi oplever fuldstændige uforklarlige hændelser, føler at noget overnaturligt rører på sig. Noget usynligt der har gang i noget.

Hvis der er genfærd omkring os, og vi må jo sige at, forudsætningerne er til stede. I al fald har, både vi og andre, oplevet en del hændelser der er helt mystiske og uforklarlige, så nogen må have gang i et eller andet, lydløs og usynlig. Det har vi lært at leve med. Men lidt underlig er tanken nu alligevel.

Denne 3000 år gammel bronzealder dolk eller svær fandt jeg

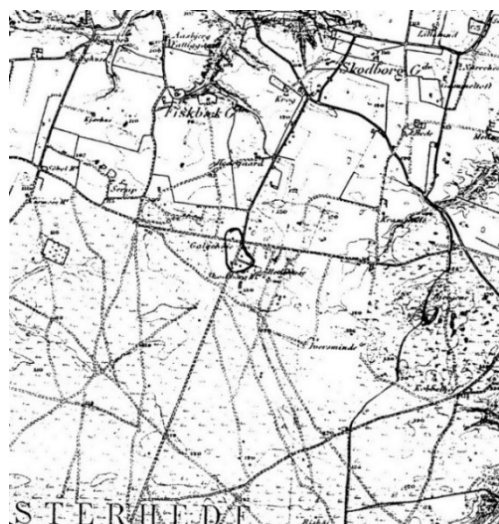
med metaldetektor i udkanten i samme overpløjede høj hvor lægen og min bror gjorde fund.

Måske en høvding har fået den med i sin grav 30 meter nord for vor bolig, eller har det måske været et forsvars våben?

I en anden overpløjet gravhøj ca 100 m nordøst for det første sted fandt lægen og min lillebror en stenbelægning som lægen mente var bunden af en jævnet gravhøj. Her fandt han en 40 - 50 cm lang stenmejsel, som lægen desværre fik med hjem til sin private samling af stenredskaber.

Dette kort er et udsnit af de ældste kort der findes. Midt i kortet er der en rund markering som viser placeringen af Galgehøjene, hvoraf den ene var hjemsted for Skodborg Herredsting der, fungerede som sådan indtil det i 1608 blev sammenlagt med Vandfuld Herredsting og udgjorde derefter Lemvig retskreds.

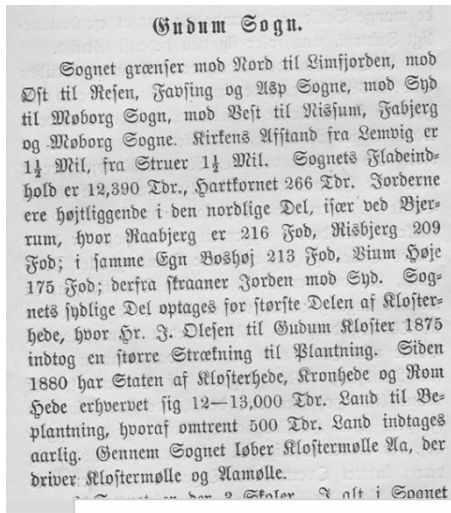

Bemærk de mange vejforløb der fører op til Galgehøjene med herredstingstedet. Det bekræfter igen at det har været et betydningsfuldt sted.

Skodborg Huse ligger indenfor en radius af ca. 500 - 600 m. fra Galgehøjene.

I dette gamle skrift med historiske topografiske

efterretninger, udgivet før år 1890 er der på side 97 omtalt, at der i 1487 toges tingsvidne i en tvist om ejerskab til ejendommen Kramshule, det senere Dalgård.

En tvist om noget ejerskab, hvor også Gudumkloster var inddraget.

Kramshule er i 1664 nævnt i Vor sogns historie.

På samme side er en omtale af sognets gårdsnavne, herunder er også omtalt Skodborg huse

I samme skrift på side 113 står, at Gudum birk den 16. oktober 1684 blev lagt under Skodborg Herreds ting.

Gudum birk, var birketing og dermed Gudum nonneklosters øvrighed.

Skodborg Herred ting tog sig af de verdslige sager.

Klosterheden,

altså lyngheden før der blev plantet skov.

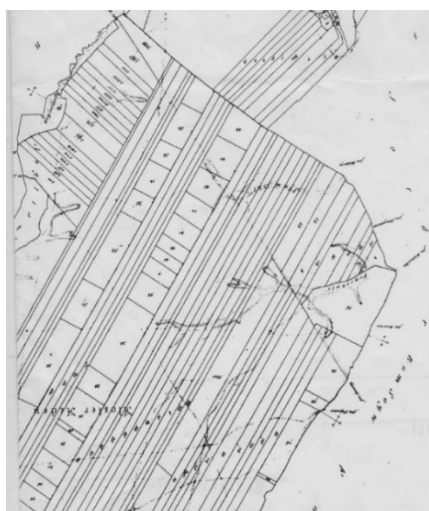
Den vidtstrakte hede var fælles areal og har lagt hen som hede og mose i mange generationer. Det meste har aldrig været opdyrket men har været allemandseje, hvor de omkringboende frit kunne hente lyng, træ, kvas og andet.

Da herremanden på Gudumkloster begyndte at udnytte området kommercielt, blev han mødt med en retssag, der endte med at, heden blev matrikuleret, og hver ejendom i sognet fik tildelt et hede lod, hvis størrelse stod i forhold til det antal tønder hartkorn, den enkelte gård rådede over.

Dette matrikelkort blev resultatet af retssagen i 1839 og er et meget atypisk matrikelkort. Den nordligste del på kortet er, som matrikelkort er flest. Den sydlige del med de lange strimler er de matrikler som hver gård fik et stykke af ved udstykningen..

Det trykte matrikel kort som viste matrikel 10b, er 10 - 15 cm bred og mere end 200 cm. lang.

De lange smalle matrikler er ca. 80 m brede i marken og går fra Mølgårdvej helt ud til Vilhelmsborgvej eller ca. 7 km.

Her ses de lange smalle matrikler i Gudums sydlige del. Linjen, der skiller de korte smalle strimler fra de lange smalle strimler, er forløbet af nuværende Mølgårdvej, der oprindeligt gik fra Resen kirke til

Fabjerg kirke.

Matrikel 10b, Højbjerg Hedehus.

Er markeret med skrå striber og udgør 2 ha eller 3.6 tdl. og var det areal, som blev udstykket til Højbjerg Hedehus.

Markeringen Olsen er Binesminde hvor Jens Olsen boede efter at have overtaget ejendommen fra sine forældre, Ane og Marinus Olsen.

Øst for skråmarkeringen er matrikel 55, som er Jens Kirk Serups ejendom med Serups smedje, Klosterhedevej 35.

Markeringen "Fenne" længst mod syd har tidligere lagt hen i vedvarende græs, og har nok lige siden arealet blev opdyrket været indhegning til Skodborggårds ungkreaturer.

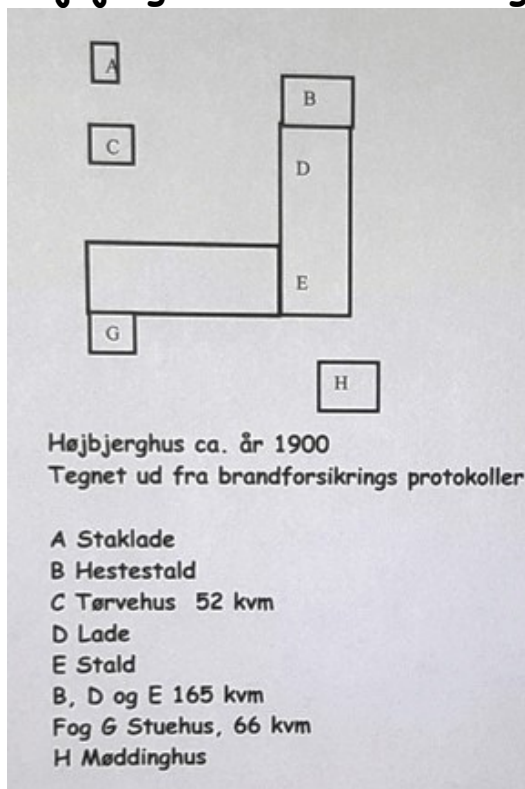
Midt på arealet stod der en vindmølle (vindrose), der trak vand op til kreaturvanding.

Arealet var indhegnet med mange rækker pigtråd på tætstående kraftige træpæle.

De første syv år af min levetid var med lyngheden som nærmeste nabo mod syd. Jeg husker en travetur i lyngen sammen med min far hvor vi var ude at lede efter vores hund, der var blevet væk.. Vi fandt den, død.

Højbjerg Hedehus indretning ca. år 1900

Det må være bygget af flere omgange, hvad der gælder de fleste ejendomme på landet.

En bemærkning i brandforsikrings protokollen fortæller, at der findes lovlig bageovn med oplysning om skorstenens indvendige mål.

Protokollen er meget detaljeret med oplysninger om f.eks. spær afstand og afstand til nærmeste nabo.

Bygning E blev senere flyttet i hel tilstand og blev til maskinhus der lå vest for stuehuset.

Heden brænder 1877

“Når ilden har taget fat på de jyske heder, kan det ofte være meget vanskeligt at få den slukket, da vinden uhindret blæser hen over sletten og puster gnisterne frem.

En søndag formiddag i sommeren 1877 opdagede man, at det brændte ude på heden, og der blev straks slået alarm i de tilgrænsende byer: Lemvig, Struer og Holstebro.

Med råbet “Hedebrand” styrtede man midt under prædikenen ind i Gudum Klosterkirke, og herfra blev slaget mod ilden koordineret.

Allerede den samme dag var over 40 plove i gang med at standse ildens videre udbredelse. Branden varede i tre dage og meget store værdier af mosejord og tørv blev tabt.”

Den danske maler Andreas Christian Riis Carstensen (1844-1906) tegnede en skitse fra branden.

Kilder:IT-94-07-10-1877 m.m.18-177

Mange stuehuse blev bygget i Gudum sogn i 1922.

Foruden her på Højgård blev der bygget nye stuehuse:

hos naboen mod øst i Lergrav,

Præsteboligen,

Nørre Fiskbæk,

Hedegård på Serupvej, samt Anders tømrer på Mølgårdvej, her årstal 1922 dog lidt usikkert.

Min farfar spurgte sine 5 børn om de ville have et nyt stuehus eller dele pengene - de valgte et nyt stuehus.

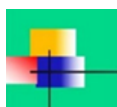
Pris 6.000 kr.

Det var måske ikke så ringe endda at være hedebonde!

Under første verdenskrig blev mange heste købt op og sendt i krig. Mange kanoner og andet krigsmateriel skulle transporteres.

Jeg har fået fortalt at for det beløb, man fik for en værdifuld hest, kunne man bygget et nyt stuehus

Fakta er, at mange heste blev købt op under første verdens krig og sendt i krig og, at der derfor var mangel på heste, og priserne gik voldsomt op.

Indtægts grundlaget som hedebonde var for de fleste alsidig.

Min far var landmand og tømmer.

Brugte vist det meste af tiden på landbruget, men interessen var nu nok mest til høvl og sav. Hans værksted var det halvtag der ses mellem stuehus og lade.

Min far kørte en periode rundt og tærskede for andre med et transportabelt tærskéværk, hvor drivkraften var en medbragt petroleums motor.

Nogle gange lejede far en so som ejeren af soen skulle havde den anden og den syvende fravænnede gris som betaling. Jeg er lidt usikker, men jeg husker at soens ejer var Gudumkloster.

Min mor havde mange høns og gæs hvis æg og kød var med til at betale regningen i brugsen og andre steder, hvor der købtes daglige fornødenheder.

Anders tømrer havde et stykke jord og et par køer ved siden af tømrevirksomheden.

Vi kunne herhjemmefra se, når Stinne tømrer var ude at flytte køerne, der stod i tøjr.

Naboen i Lergrav kørte dagligt mælk til mejeriet.

Naboen ved smedjen (Serups Smedje) havde også selv køer og markbrug på ejendommen og dertil hede opdyrker i stor stil.

Nogen strikkede sokker og andre vævede klæde.

Her er det min kusine, Maria Ravnkilde, der viser et vævet stykke, som vor fælles bedstemor her i Højbjerg Hedehus, har vævet.

Når den nu frie bonde manglede penge.

Da stavnsbåndets blev ophævet, og fæstebonden blev selvejer og måtte klare sig selv økonomisk og måske senere kom til at mangle penge, kunne problemet løses ved, at han solgte et stykke jord længst ude i den søndre ende til nogle fattigrøve, der ikke havde råd til på anden måde at starte for sig selv.

Sådan tror jeg at Skodborg hedehuse blev til.

Jeg har især fokuseret på de ejendomme, der er beliggende syd for Mølgårdvej da matrikelgrænsen mod nord ved udmatrikuleringen var, hvor Mølgårdvej er nu.

Men nogle ejendomme lige nord for Mølgårdvej er formentlig også en del af Skodborghuse, men af en lidt ældre dato. bl.a. Binesminde, Livbjerg, Bisgård og måske også Hedehuset. Hvor imod Mølgård og Dalgård er meget gamle ejendomme.

I 1800 tallet skiftede man ofte ejendommens navn, og i andre tilfælde tog ejeren ejendommens navn.

Derfor er der usikkerhed om navne på ejendomme.

Min vurdering er overordnet, at ejendommene mellem Mølgårdvej og Skodborggård blev til Skodborghuse, medens ejendommene syd for Mølgårdvej blev til Skodborg Hedehuse. Så kunne man ikke komme længere ned ad rangstigen.

I en stor avisartikel om Jens Kirk som hede opdyrker, boede han i Skodborghus, i en anden omtale boede han i Østerskodborghus.

Højgård. oprindelig Højbjerg Hedehus
Lergrav, oprindelig Meldskodborghus
Jens Kirk og smedje, tidligere Skodborghus.
Øster Lergrav, oprindelig Havskov Hedehus
Binesminde, opkaldt efter ejerens første hustru.
Livbjerg, tidl. Hedegårdhus

Bisgård: Hedehuset.

Mølgård: evt. tidl. navn ukendt.

Skodborghus er set som navn for Klosterhedevej 14 og 17
Skovlund tidligere navn er Lille Hedegård.

Thagård Hedehus er Thorvald Nielsen,

Klosterhedehus er Laulund med Christian & Katrine Baden

Meldskodborghus: er set for både nummer

14, 17 og 37 på Klosterhedevej

Skodborghuse på kort.

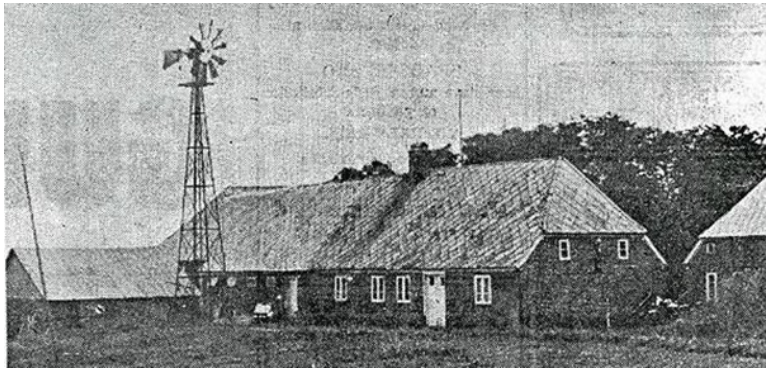
Skodborghus

Klosterhedevej 35
med Serups smedje
Det er smed Peder
Christian. Serup på
den lille vogn på vej ud
til kunder for at
vedlige holde og
reparerer vandpumper.
De øvrige på billedet er

smedens kone og to af deres børn.

'Samme ejendom med vindrose der stod oven på en 25 m dyb muret brønd og pumpede vand op i en højere beliggende muret

vandbeholder vest for smedjen. Placeringen af beholderen var så høj at vandet selv kunne løbe ind i køkkenet: "Køkken med indlagt vand". !!

I andre kilder blev ejendommen kaldt øster skodborghus.

Her boede Jens Kirk Serup. Han var hede opdyrker og hædret for sin indsats med en mindesten i Kongenshus mindepark for hede opdyrker.

Peder Christian Serup var født i Serup i 1845, købte ejendommen i 1874 med 15 tdl. I hans dødsannonce stod han opført som maskinmester.

Fik 5 børn, 3 af dem blev boende efter smedens død i 1911.

Enken drev ejendommen til 1920, hvor Jens Kirk overtog den.

Han drev i en periode også ejendommen Livbjerg. Købte Kramshule, det senere Dalgård på 54 tdl., heraf noget hedejord, som han senere solgte til en brorsøn.

Da ejendommene på Skovllundvej blev anlagt figurerer Jens Kirk flere steder som sælger, så det tyder på, at han også der har været forudseende og erhvervet sig hede arealer så tidligt, at de kunne købes for næsten ingen penge.

Jens Kirks søster Marianne boede hos ham, var vel husbestyrerinde for ham. Hun var i høj kurs hos mine to søskende og jeg, og vi løb ofte derom.

Klosterhedevej 37, **Lergrav**.

Oprindelig Mellem skodborghus hvor Ingeborg og Åge Thomsen boede.

Vi havde en kort periode grise i den ene længe i Lergrav, medens vi byggede mere plads på Højgård. Vor dreng Søren var fast ledsager, når vi om formiddagen var i Lergrav for at fodre

grisene. Han forsvandt nu hurtig ind til sengeliggende Ingeborg med sin leddegigt. Så vankede der slik.

Nu er navnet Lergrav og beboes af Anna Margrethe Sørensen og Niels Nedergård-Hansen.

Der er en mange meter dyb afgravning øst for ejendommen, hvor der er gravet ler og mergel gennem mange år.

Deraf formentlig navnet Lergrav.

Der er også en mindre mergelgrav hos naboen på nr. 35.

Kan det tænkes, at der også har været en af sognets mindre teglværker. Her i den sydlige del af sognet er der kun få andre steder, om nogen, hvor der er råstof til teglsten?

Mølgård

Under registrering af Gudumkloster gods nævnes Mølgård i 1661. Peder Laursen Møller køber fæstegården i 1757 Mølgård af pastor Jelstrup, der ejede og udstykkede Gudumkloster, Ruth og Jørgen Korsgaard overtog Mølgård fra Jørgen Korsgårds forældre i 1966.

Ejes nu af Dorthé og Jens Balle.

I 1914 sælger ejeren af Mølgård 16 tdl. til Jens Kirk, måske hedejord.

Binesminde

Klosterhedevej 30, Foto 1992.

Bygget af lærer Søb der havde købt tre mindre jordlodder, hvor beboerne, ifølge Børge Poulsens optegnelser, boede i jordhytter.

På gamle kort ser det ud til, at der i det nordvestligste hjørne af arealet har været noget, der kunne ligne en bygning og samme sted et stykke ekstra dige.

I den store gravhøj mod syd ses en stor afgravning ind fra nordvest.

Måske rester af en kartoffelkule eller har det været en jordhytte. Jeg husker Ane og Marinus Olesen, det var to hyggelige mennesker der have børnetække. Når vi var med vore forældre på besøg, blev der leget gemme fingerbøl.

Jeg husker en aften vi var gående derom og var på vej hjem var stemningen trykket blev der snakket frygtsomt om en bombe. det må også have været samtaleemne under besøget. Jeg må have været omkring fem år og forstod ikke hvad det betød med en atombombe, så det må have været de voksnes frygt der har sat sig fast i min erindring.

Sønnen Jens Olesen overtog efter Ane og Marinus. Jens Olsen fik øgenavnet Olsen posten. Han formidlede i sin alderdom lokale nyheder.

Det er der stadig nogen, der gør.

Da vi havde overtaget ejendommen efter Jens Olsens død og var ved at rydde ud i hestestalden, opdagede vi at vi stod og skovlede i en dyngede gammel skarpladt og ubrugt riffelammunition fra krigens tid.

Så blev vi meget forsigtige.

Jens Olsen havde i mange år været i ledelsen af den lokale skytteforening og det var vist almindelig kendt at skytteforeningerne efter afslutningen af krigen forsynede sig med gratis skarpe skud til brug på den lokale skydebane.

Da vi senere købte Klosterhedevej 35, fandt vi i smedjen også et lager af skarpe skud.

Øster Lergrav, Mølgårdvej 29

Her boede Frida og Aksel Mølgård

Fridas første mand døde i 1947. Det var første gang jeg hørte om død så tæt på. Men

I en alder af syv år og med daglig omtale om krig, død og ødelæggelse, og måske derfor gjorde det stor indtryk på mig.

Øster Lergrav i en ny version
Nu ejet af Else Katrine og
Troels Primdahl.

Mølgårdvej 31.

Her boede Stinne og Anders tømrer. Stedet er omtalt i 1848, da ejeren fik en medalje for sin deltagelse i en Krig.

Stinne og Anders Tømrers fælles transportmiddel var en tandem cykel.

De var i mange år kendte skikkelser på tandem i det lokale "bybillede",

Anders startede som selvstændig tømrer i 1905.

Der var både tømre værksted og en lille stald til et par køer. Jeg kan huske at, vi herhjemmefra kunne se Stinne når hun var i marken at flytte køerne der ikke gik i indhegning, men stod i tøjr. Anders tømrer har bygget mange af ejendommene i lokalområdet og været med i mange ombygninger.

Sønnen Niels drev i en del år et savskæreri hvortil han købte træ i Klosterheden, savede det op og solgte det videre.

Ejendommen er nu nedrevet.

Efter krigen blev efterladt tysk ammunition samlet sammen og sprængt på "Den blinde flyveplads" i Kloster heden. Noget af det sprængfarlige som ikke var sprængt, samlede folk på egnen op og tog med hjem. Det gjorde Niels tømrer også. Og en dag gik det galt da han sammen med en kammerat fra Lergrav ville sprænge det hjembragte på en sten ved foden af den østre galgehøj. Og væk var højre hånds tommel og pegefinger.

På Lemvig sygehus tog man et stykke af hans maveskind og lappede hånden med. Det kom aldrig til at se ordentlig ud og da han vist også var i hjemmeværnet, fik han øgenavnet general maveskind, Øgenavnet beholdt han til sin død, og han klarede sig

fint med kun tre fingre på højre hånd, både som tømrer og som kaffe drikker med højre hånd.

Jeg husker de voksne tale om det uforsvarlige, når folk fra sognet gik søndagstur til den blinde flyveplads og på hjemvejen havde både barn og ammunition til at ligge sammen i barnevognen.

Højbjerg Hedehus / Højgaard, mit udgangspunkt for mit liv.

Billedet viser min farmor og to af hendes børn. I højre side af billedet ses lidt af gravhøjen.

Både på Højbjerg Hedehus og på Højgård blev der tilkøbt hedejord i flere omgange, så min far har også, i mindre format, opdyrket hedejord.

Her står familien med ryggen mod samme gravhøj på 54.c og altså med front mod laden. Bemærk døren i højre øverste hjørne som er indgang til kartoffel opbevaring, - eller første bolig.?

Gammel Højgård står i al fald der med håndskrift bag på billedet.

Kartoffel opbevaring i gravhøje var en del brugt. det fremgår af flere officielle optegnelser fra Nationalmuseet tilsyn med gravhøjene, hvor der ved en besigtigelse af netop denne gravhøj står: det er en anseelig gravhøj på matrikel 54, hvor der i både mod sydvest og sydøst er gravet kartoffelkuler.

Her ses denne gravhøj fra nord. Foto Geopark Vestjylland.

I bogen Lemvig, en vestjysk verden 1200-1800 af Ellen Damgård står der:

Synlig på lang afstand ligger Galgehøjene syd for Gudumstad. Det er oldtidshøje, som i Middelalderen er blevet taget i brug til Skodborg Herredsting. Her kunne der vedtages love, dømmes og straffes. Citat slut.

Om denne gravhøj står der i indberetninger fra 1600-tallet i forbindelse med henrettelser, at der var foregået gruelige ting, Vel tortur og mishandling forud for hængningen.

Måske har de første beboere her på Skodborg Hedehus startet med at bo i denne jordhule eller kartoffelkule, indtil de fik bygget noget at bo i. På samme måde som da man i starten boede i jordhuler på Binesminde, nabo mod nord, og som da Gudumlund blev opdyrket hvor man boede i hønsehuse, indtil der var bygget noget bedre.

På Herning egnen startede man byggeri af en ny ejendom med at bygge en ajle beholder, og boede der indtil noget bolig var etableret. (STP)

Daglig dagen på Højbjerg Hedehus / Højgård

Her er min Farfar hos smeden for at få skoet sine heste

Så trillebør beregnet til at så roer og andet frø. Den skulle skubbes og den såede kun en enkelt række ad gangen.

Det var et fast forårstegn, når Jens Kirk kom gående herom fordi han "tænkte om han ikke lige kunne låne vores én rækkede såmaskine til håndkraft", så han kunne få sået sine køkkensager".

Her er mor på vej ud med gæslinger der skulle på græs og far på vej i marken med kørne.

Mor med sin hvide hat, er som jeg husker hende, udendørs.

Her er mor i gang med at køre mæg fra kærne og ud på møddingen. Billedet taget kort tid før far døde efter nogle år med sygdom. Så når manden var syg og ungerne fløjet fra reden, ja så måtte mor jo træde til.

Indholdet i barnevognen, som min mor her beundrer, skulle så vidt vides være mig.

Bemærk også de mange gæs og høns i baggrunden.

Jeg har kun enkelte billeder fra dagligdagen.

Vi har derimod mange billeder i vor familie fra mærkedage, konfirmationer og fødselsdage og rigtig mange fotos fra os tre børns opvækst.

Opdyrkningen af Gudum hede, det senere Gudumlund, prægede i flere år mit barndomshjem selv om vi ikke havde noget formelt med projektet at gøre.

Der var fire brødre, Villy, Svend Åge, Holger og Poul, der fik tildelt opgaven at pløje Gudum hede. Men de maskiner de brugte, var noget skrammel, formentlig købt billig efter at krigen var slut.

Mine forældres telefon var den nærmeste telefon for Gudum

hede, så når materiellet gik i stykker, og det gjorde det ofte, så kom de her for at låne en telefonen.

Mangen en aften blev de for at hygge snakke, så vi kom til at kende dem rigtig godt.

Her er vi tre søskende på besøg i Bigården, som var stedets navn

fordi der som det eneste sted på heden var lidt læ. Træer som der var plante som læ for bier de samlede lynghonning.

Det samme gentog sig med telefonen da byggeriet af de nye ejendomme begyndte. Den nærmeste telefon var stadig mine forældres, så der kunne godt sidde nogle stykker i kø i vor dagligstue og vente på, at der blev en ledig telefon forbindelse. I øvrigt en parts telefon med fire abonnenter på den samme telefonledning.

Projektet med spredning af mergel blev overdraget til en vognmand fra Karup egnen, Clausen, han boede her hos os, den ene sommer i et lille

værelse på loftet. Den anden sommer boede han i i staldens roehuset efter at han havde rengjort og kalket det. Roehuset var lige ved siden af, hvor hans elskede og meget store heste havde deres båse.

Krigens efterladenskaber.

Tyskernes efterladte ammunition blev her på egnen samlet og læsset af på "Den blinde flyveplads" i Kloster heden. Her blev det sprængt, to gange om dagen var der sprængning, klokken 12 og klokken 18.

I min erindring står det som noget meget u

hyggeligt. De voldsomme drøn og den sorte røg.

Min far kørte hestene hjem fra mark arbejde på de tidspunkter der blev sprængt, men en dag der kom en sprængning uden for det normale tidspunkt, løb min fars heste løbsk, de løb i panik væk, både med min far og en plov på slæb.

Det gav far en skræk i livet som han aldrig kom over og måske derfor kom der hurtig en traktor på Højgård.

Den blinde flyveplads er i nordsiden af skoven, ca. 1,5 kilometer i luftlinje herfra, så det var voldsomt når der sprængtes, og vort stuehus fik flere revner.

Kilder:

VSH: henviser til bogen: Vor sogns historie i 100 år fra historisk forlag.

STP Søren Toftegård Poulsen.

BP: henviser til Børge Poulsens samling af oplysninger på Gudum Sognearkiv fra tingbogs oplysninger af ejendomme i Gudum.

Det var en vandring i min erindring fra jordhytte over Hedehus til den komfortabel pensionistbolig, Højgaard.

Christian Futtrup
Marts 2019

Christian Futtrup

Christian Futtrup

Jordhytte

Hedehus

Pensionist bolig